

Methodisch werken
binnen Lang Verblijf
woonzorg en dagbesteding

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Gentle Teaching	4
3. Competentievergotend werken	6
4. Totale Communicatie	8
5. Combinatie van methodieken	10
6. Contact	11

1. Inleiding

Alle medewerkers binnen Lang Verblijf (begeleiders, artsen, psychologen/orthopedagogen, maatschappelijk werkers, fysiotherapeuten, logopedisten, geestelijk verzorgers, etc.) werken vraaggericht. Dit houdt in dat zij dagelijks ondersteuning bieden aan cliënten op basis van hun unieke hulpvragen, behoeftes en mogelijkheden. Daarbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van de omgeving. Binnen het vraaggericht werken wordt gebruik gemaakt van drie methodieken, namelijk: Gentle Teaching, Competentievergrotend werken en Totale Communicatie. Afhankelijk van de hulpvragen van de cliënt wordt op één of meerdere aspecten het accent gelegd.

In deze brochure leest u meer over de drie methodieken en hoe deze binnen SEIN worden toegepast.

2. Gentle Teaching

Gentle Teaching is een benaderingswijze voor cliënten met bijzondere kwetsbaarheden. Begeleiders zijn bekwaam cliënten op momenten van emotionele of psychische nood op een warme manier te begeleiden. Het doel van Gentle Teaching is je verbonden en veilig voelen en je kunnen uiten.

Cliënten hebben ondersteuning van begeleiders nodig bij uiteenlopende zaken. Dit kan variëren van het klaarmaken van een broodje tot het lezen en beantwoorden van een brief.

De relatie tussen cliënt en begeleider gaat uit van wederzijds respect en vertrouwen. Cliënten leren dat zij gewaardeerd en geliefd zijn. Zij mogen de emoties die zij hebben uiten, zonder dat ze afgewezen worden. Daarnaast is het belangrijk dat cliënten niet alleen veilig zijn, maar zich ook veilig voelen. Ergens beschermd wonen is niet hetzelfde als je ook op je gemak voelen, voelen dat je er mag zijn en je verbonden voelen met de omgeving. Deze laatste aspecten zijn heel belangrijk en zijn terug te zien in de houding van de begeleider.

Binnen Gentle Teaching staat centraal dat er een veilige relatie is, dat de interactie tussen begeleider en cliënt open en respectvol is en dat er interesse is voor elkaar. Het gaat om samen doen, samen ervaren en samen leren. Dit alles in het tempo en vanuit de mogelijkheden van zowel cliënt als begeleider. Dit heet het vormen van 'companionship'. Binnen dit 'companionship' wordt door de begeleider goed gekeken naar de sterke kanten, kwetsbaarheden en draagkracht van de cliënt. De bedoeling is dat de dagelijkse dingen goed en prettig gaan en dat je elkaar leert vertrouwen of om hulp durft te vragen.

Wanneer mensen angstig en kwetsbaar zijn, helpt Gentle Teaching door leersessies om weer vertrouwen in andere mensen te krijgen. Dit is een intensieve manier om mensen uit hun alleen-zijn te helpen. Bijvoorbeeld: een cliënt kan bang worden als hij of zij aangeraakt wordt. De begeleider gaat dan in dezelfde ruimte zitten en wacht tot de cliënt genoeg ontspannen is om één seconde aanraken toe te staan. Uiteindelijk werk je er in een leersessie naar toe dat de cliënt een minuut of langer aanraken goed vindt zonder angstig te zijn.

Middelen

Gentle Teaching houdt in dat begeleiders zich bewust zijn van hun houding. Middelen die worden gebruikt zijn: aanraken met een hand, een aai of een schouderklopje geven. Ook de ogen zijn belangrijk, de betrokken blik of een blik van herkenning naar elkaar. De wijze waarop de ander spreekt, de manier waarop woorden gebruikt worden en het volume van de stem zijn belangrijk in de samenwerking met cliënten. 'Er zijn' voor cliënten is het belangrijkste in de begeleiding. Soms is dit in stilte in de kamer zijn en op andere momenten is dat samen iets nieuws uitproberen. De begeleider kijkt, voelt en luistert goed naar wat de cliënt nodig heeft om zich veilig en geliefd te voelen en past zich daarop aan.

Voor wie is Gentle Teaching?

Voor iedereen! Of dit in de rol is van begeleider, vertegenwoordiger of cliënt maakt niet uit. Iedereen heeft behoefte aan positief contact met andere mensen en met Gentle Teaching zorg je hiervoor.

3. Competentievergrotend werken

Competentievergrotend werken is een vorm van hulpverlening die zich richt op het sterker en weerbaarder maken van mensen. Dit gebeurt door hen meer vaardigheden aan te leren en hun mogelijkheden te vergroten. Het richt zich op het versterken van krachten in plaats van het afleren van zwakten. Het doel van Competentievergrotend werken is dat cliënten beter gaan functioneren doordat zij dingen leren. Dit heeft positieve effecten op de eigenwaarde en het algeheel gedrag.

Cliënten leren zoveel als mogelijk, afhankelijk van het eigen niveau en de eigen draagkracht. Iedereen wil zich graag ontwikkelen en nieuwe dingen leren, ook al is dit soms spannend. De relatie tussen cliënt en begeleider is daarvoor belangrijk. Immers, hieruit haalt de cliënt het vertrouwen om nieuwe stappen te zetten (nieuwe dingen leren of nieuwe situaties aangaan).

De begeleiders letten erop dat cliënten zich veilig voelen; zij zijn betrokken bij de cliënt. Zij proberen de cliënt altijd te stimuleren om kleine, duidelijke stappen te zetten naar het einddoel. De cliënt wordt gestimuleerd om zelf na te denken over de doelen die hij of zij wil bereiken of denkt hier samen met de begeleider over na.

Iedereen heeft in zijn of haar leven taken om te doen. Een baby leert kruipen, een basisschoolkind leert lezen en een puber leert voor zichzelf te denken. Voor elke nieuwe taak zijn nieuwe vaardigheden nodig. Wij zeggen dat iemand competent is als hij of zij over voldoende vaardigheden beschikt voor de taken die hij of zij heeft. Begeleiders helpen cliënten om competent te zijn. Dat kan door de taak uitdagender te maken of door de taak juist eenvoudiger te maken.

Ook kan de begeleiding de situatie aanpassen, door bijvoorbeeld eerst te oefenen met een nieuwe taak in een ruimte waar niemand anders is in plaats van midden in de woonkamer.

Soms kunnen aanpassingen in medicatie bepaalde problemen verminderen. Daarnaast kan ook gewerkt worden aan het verbeteren van vaardigheden door deze veel en samen te oefenen.

Middelen

Om de competenties van een cliënt te vergroten, kijken begeleiders goed naar een situatie waarin een cliënt bepaald gedrag toont. Deze situatie wordt dan uitgebreid beschreven. Daarbij wordt gelet op de situatie waarin het gedrag gezien is, het gedrag van de cliënt zelf en wat het gedrag van de cliënt oplevert voor de cliënt. Bijvoorbeeld als een cliënt steeds heel hard schreeuwt in een lege kamer, waarna er telkens een begeleider komt kijken. Het schreeuwen levert dus op dat er begeleiding komt.

Doordat je van je begeleider hoort wat je goed doet, ontstaat een basis om vaardigheden te vergroten. Soms leggen begeleiders van tevoren uit wat er verwacht wordt, wat past bij de situatie. Vaak werkt het goed om datgene wat uitgelegd is door de begeleider voor te laten doen, samen te doen en te oefenen. Verder proberen begeleiders (met cliënten samen) de sterke en zwakke punten van de cliënt te beschrijven. Dit doen zij door samen een competentielijst in te vullen.

Voor wie is Competentievergroten werken?

Competentievergroten werkt goed bij diegenen die zich mondeling goed kunnen uitdrukken en waarbij verwacht wordt dat er (nog) ontwikkelingsmogelijkheden zijn.

4. Totale Communicatie

Totale Communicatie is het ondersteunen en bevorderen van communicatie met diverse middelen zoals foto's, pictogrammen, gebaren, verwijzers en geschreven taal.

Het uitgangspunt van Totale Communicatie is cliënten ondersteunen bij het zich begrepen voelen en het zich kunnen uitdrukken, maar ook cliënten te helpen de wereld om zich heen duidelijk te maken. Hierdoor voelt de cliënt zich beter.

Iedereen laat in zijn of haar gedrag zien wat hij of zij voelt, wilt of denkt. Dit gebeurt de gehele dag (en nacht) door, verbaal en non-verbaal.

Totale Communicatie heeft ten eerste als doel om ervoor te zorgen dat cliënten zo zelfstandig mogelijk kunnen zijn en zich kunnen uiten. Ten tweede probeert Totale Communicatie stress te voorkomen bij cliënten en ervoor te zorgen dat cliënten flexibel de dag door komen, dat er dus voldoende variatie in hun leven is.

Middelen

Totale Communicatie betekent het gebruiken van stem, houding en mimiek en eventueel andere ondersteunende middelen. Hoe komt de begeleider over op cliënten, is dat streng of met een open houding? Ook worden gebaren ingezet, van gebaren om één woord uit te beelden tot gebaren die hele verhalen kunnen weergeven. Klanken kunnen ook gebruikt worden in plaats van hele zinnen, bijvoorbeeld zuchten om te laten zien dat je moe bent. Soms is het laten zien van voorwerpen, zoals een jas, genoeg om te vertellen dat je naar buiten wilt. Het gebruik van zwart-wit en kleurenfoto's is belangrijk om je gesproken woorden te ondersteunen. Dan wordt bijvoorbeeld een foto van de tuin getoond om te vertellen dat je naar buiten wilt. Tekeningen en pictogrammen kunnen hier dezelfde rol spelen, naast geschreven teksten. Al deze manieren om iets duidelijk te maken, zijn even belangrijk en iedereen heeft hierin wel zijn of haar persoonlijke voorkeur. Begeleiders houden hier rekening mee.

Voor wie is Totale Communicatie?

Totale Communicatie is voor iedereen die extra ondersteuning nodig heeft om zichzelf duidelijk te maken en zich begrepen te voelen. Naast het gebruik van woorden (je stem), kan gebruik gemaakt worden van diverse andere middelen.

5. Combinatie van methodieken

Competentievergroterend werken, Gentle Teaching en Totale Communicatie worden afzonderlijk van elkaar gebruikt, maar ook in verschillende combinaties. Dit maakt de werkwijze binnen SEIN Lang Verblijf uniek. De combinatie maakt vraaggericht werken sterker doordat elementen in de methodieken elkaar aanvullen; de blik van de begeleider wordt verruimd en voor de cliënt is nog meer maatwerk mogelijk. De drie methodieken worden in alle mogelijke combinaties aangeboden. De combinatie van methodieken wordt ingezet op basis van de hulpvraag, wensen en behoeften maar ook op basis van de sterktes en kwetsbaarheden van de cliënt.

Voorbeelden van een combinatie van methodieken

Cliënten die goed kunnen praten, bespreken in een mentorgesprek met hun coördinator IOP welke doelen zij willen halen en hoe zij dit samen gaan bereiken (Competentievergroterend werken). Soms lukt het praten over doelen wel, maar voelt de cliënt zich niet begrepen bij het oefenen. Soms is een cliënt bang om fouten te maken. De begeleider zal dan eerst met de cliënt gaan kijken of hij of zij langzamer moet gaan. Misschien moet een ander doel worden opgesteld met de cliënt, worden gewerkt aan het vergroten van het vertrouwen door te luisteren naar de cliënt en eerst samen ervaringen opdoen die niet voor angst zorgen bij de cliënt (Gentle Teaching).

Cliënten die moeite hebben om aan te geven wat zij denken of voelen, krijgen een communicatiemap met foto's van verschillende thema's waarover zij graag willen vertellen (Totale Communicatie). De begeleider neemt alle tijd en rust en geeft de cliënt de ruimte om met de foto's zijn of haar verhaal te vertellen. De begeleider legt de cliënt geen woorden in de mond (Gentle Teaching).

6. Contact

De drie beschreven methodieken worden binnen Lang Verblijf (woonzorg en dagbesteding) ingezet om de cliënt zo goed mogelijk te ondersteunen. Hierdoor kunnen cliënten prettig wonen, werken of dagbesteding hebben en zich begrepen en gehoord voelen door hun begeleiders.

Het einddoel hiervan is om de kwaliteit van leven van cliënten te behouden of te verhogen. Naast onze epilepsie-expertise is dit een belangrijke expertise in de ondersteuning.

Vragen over de drie methodieken of benaderingswijzen kunnen gesteld worden aan de coördinator IOP of psycholoog/orthopedagoog van de cliënt.

Indien u nog geen zorg of ondersteuning bij SEIN ontvangt, kunt u navraag doen bij het bureau Zorgbemiddeling van SEIN via telefoon: 023 – 558 8416 of e-mail: zorgbemiddeling@sein.nl.

SEIN

Telefoonnr : 023 – 558 8000

Fax : 023 – 558 8009

email : info@sein.nl

internet: www.sein.nl/woonzorg

Productie: afdeling Communicatie. Vormgeving: Liscom. Beeld: medewerkers gebouw 4 Lang Verblijf. Versie: 2.

NIAZ[®]
Nederlands Instituut voor
Accreditatie in de Zorg